

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna polit-vrstica (širina 82 mm) za enkrat 20 vin., vsakrat po dogovoru.

22. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 17. marca 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljate, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Državni zbor.

Zdaj je v avstrijskem parlamentu mir in se dela. Seveda se rešujejo še neprenehoma nujni predlogi, ampak vlada se dela, kakor da ji cveto same rožice in upa, da bo v kratkih dnevih imela dovoljenje za rekrute.

V četrtek je bil na dnevnem redu Šusteršičev nujni predlog, ki je protestiral proti ustanovitvi ogrske agrarne banke v Bosni. Utemeljeval ga je dr. Šusteršič sam. Od socialnih demokratov je govoril sodrug dr. Renner, čigar znameniti govor objavljamo na drugem mestu. Finančni minister Bilinski je govoril nekam dvoumno. Končno je izjavil, da bo, če dobi ogrski konsorcij od skupnega finančnega ministrstva privilegij, zahteval enak privilegij tudi za Avstrijo! Predlog je bil sprejet.

Potem je prišel na dnevni red nujni predlog poslanca Stranskega zaradi umirovljenja dunajskega sodnika Flecha, ki je bil razpisal razpravo na neko privatno tožbo proti ministru Aehrenthalu. Justični minister Hohenburger je izkušal s slabo srečo opravičiti stvar; krščanski socialci in nemške meščanske stranke so mu prišle na pomoč, toda predlog je dobil večino. Nujnost pač ni obveljala, ker bi bila potrebna dvetretjinska večina, toda vlada je občutila udarec. Stališče socialne demokracije je zastopal češki sodrug dr. Winter, ki je jako odločno branil neodvisnost sodnikov.

V petek je zbornica rešila zadnja dva nujna predloga, tako da se je odprla pot do dnevnega reda.

Najprej se je zbornica bavila s češkoradikalnim predlogom zaradi konfiskacij na Češkem in justični minister je moral priznati, da se silno množe. Seveda je minister Hohenburger trdil, da so potrebne, ker je v časopisju toliko kaznivih dejanj.

Potem je bil na vrsti Klofačev predlog zaradi nekega Maška, ki je baje pri njem nastopal kot agent-provocateur. Klofač se je pač hotel delati interesantnega in ni podal za svoje pripovedke nobenega dokaza, kar pravijo celo mladočeški listi. Klofaču je posvetil sodrug Nemeč, ki je pa porabil priliko, da je razkril skandalozne policijske razmere v Pragi. Med drugim je povedal to:

V Pragi cvete korupcija. Šele pred kratkim smo vrgli provokatorja Adalberta Stejskala iz organizacije. Leta in leta je zahajal v naše organizacije, na naše shode, je tam govoril, je bil celo zaprt, pa je dobival 75 goldinarjev na mesec od policije. Policijski ravnatelj Krikava je poklical tajnika naše stranke k sebi in mu je ponujal denarja, če mu prinese materiala o stranki. Sodrugi mu je dobesedno odgovoril: «Da ste lump, berem vsak teden v «Pravu Lidu», ampak da ste tak lump, ne bi bil mislil!» Kaznovani hudodelci dobe dovoljenje, da smejo v Pragi otvarjati bodele, pa morajo zato vohunariti za policijo...

Takih čednih reči je povedal sodrug Nemeč še več. Priliko je porabil tudi za to, da je protestiral proti vojni.

Nujnost Klofačevega predloga je bila s 182 proti 156 glasom odklonjena.

Potem je prišel na dnevni red zakon o rekrutih. Prvi je govoril poslanec Demšar.

Semtertja je bilo na seji nekoliko ropota, pa nič posebno hudega.

Avstrija in Srbija.

Piše K. Kautsky.

Dolge tedne že stoji Evropa spričo nevarnosti svetovne vojne. Vsak čas prihaja upanje, da se vkroti, vsak čas se pojavlja iznova, bolj grozeča kakor prej.

Kakorkoli je strašen izgled na vničenje vse civilizacije za dolgo dobo, tako smešen je na prvi pogled vzrok tega neznosnega položaja: Želje prtilikovske države z manj kakor 3 milioni prebivalcev, ki stavlja zahteve sosednji velesili, katera ga s svojimi 50 milioni lahko zadavi. In te želje se kažejo le kakor delo nekaterih brezumnih pustolovcev, ki jih vodi operetni princ najsmušenejše vrste.

Mislilo bi se torej lahko, da je usoda sveta odvisna od muh nezrelega fanta, ki se nam slika kot idiot.

Toda tako blazna vendar ni meščanska družba, in tudi Srbi niso tako nesramni in ne tako idiotični, kakor se zde tistim politikom, ki zajemajo svoje znanje o balkanskih narodih pri učenjakih «Simplicissima». Srbi imajo tehtne razloge za svoje sedanje ravnanje.

Lahko bi se mislilo, da je nastopanje Srbije samo posledica nacionalne misli, ki nastopa na gotovi stopnji razvoja in ki ima v Srbiji toliko obstojne pravice kolikor v Nemčiji, v Italiji, na Poljskem, kjer je kot revolucionaren činitelj navduševala ves civilizirani svet pretečenega stoletja. Ta nacionalna misel zedinjenja vseh Srbov v združeni veliki Srbiji, igra gotovo svojo vlogo v sedanjem položaju; ne razloži pa, zakaj se zdi Srbiji prav sedaj potrebno, poizkusiti najskrajnejše ter dražiti mogočnega sosedu, in tudi ne, zakaj se je vsega naroda, kakor se zdi, polotila bojna mrzlica.

Na razvojni stopnji, na kateri je Srbija, izražajo nacionalno misel skoraj samo inteligentni sloji, poleg njih se trgovci in morda dinastija, katero zanima povečanje države, ne pa kmetje, ki predstavljajo v Srbiji veliko množico prebivalstva, skoraj 90 odstotkov. Morale so biti posebne okolnosti, ki so napravile, da je tudi kmet sprejemljiv za velikosrbsko idejo. Te okolnosti je vstvaril geografski položaj dežele in gospodarski razvoj.

Srbija je pač agrarna dežela, skoraj brez industrije, vendar ni pa ostala nedotaknjena od kapitalizma. Naturalno gospodarstvo se umika bolj in bolj, kmet potrebuje denarja, potrebuje torej trg, in ker ne najde v deželi sami mestnega, industrialnega prebivalstva, ki bi zadostovalo za nakup njegovih pridelkov, mu je nujno potreben inozemski trg. Lahek in zagotovljen izvoz za njene agrarne pridelke je vprašanje življenja za Srbijo.

Glede na ta izvoz je pa popolnoma odvisna od Avstrije, ki posedu prav ob tistih mejah, kjer so najbližje in najboljše izvozne ceste za Srbijo. Okrog 80 odstotkov srbskega izvoza gre skozi Avstrijo in vanjo. To so agrarni pridelki, sadje, pšenica, perotnina in zlasti prašiči.

Gospodarski obstanek Srbije je torej danes popolnoma odvisen od Avstrije. Če je avstrijska trgovinska in prometna politika za Srbijo blagohotna, tedaj dobi habsburska monarhija s Srbijo vdanega vazala. Čim bolj pa meri ta politika na otežanje srbskega izvoza, tembolj more napolnjevati prebivalstvo Srbije s skrajnim sovraštvom do Avstrijancev in tem poljudnejša mora postajati velikosrbska ideja, združitev v Srbiji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Črni gori živečih Srbov (morda

tudi s pridobitvijo južnoogrskih Srbov in Hrvatov) v samostalni državi, ki meji jadranskim morjem in je za svoj izvoz neodvisna od vsakega sosedu.

Kako se izpreminja trgovinska in prometna politika Avstrije, tako se izpreminja ravnanje Srbije. V zadnjih letih pa so se vzajemne razmere obeh držav poslabšale do skrajnosti.

Avstrija je industrialna dežela. To pa ne pomeni, da ne vladajo več agrarci, temveč — da postajajo vse nesramnejši in si izkušajo bolj in bolj zagotoviti monopol na notranji trg — kakor na Nemskem. Vsekakor je Avstrija še toliko agrarna dežela — zlasti za njeno politiko zelo merodajno Ogrsko — da izvažajo še agrarne produkte v veliki množini.

Agrarna politika Avstro-Ogrske stremi torej, porabiti geografski položaj proti Srbiji tako, da bi tej deželici čim bolj otežala ne le izvoz v Avstrijo, temveč tudi prevoz skozi Avstrijo ter da bi izbila srbsko konkurenco ne le na notranjem avstrijskem trgu, temveč kolikor mogoče tudi na svetovnem trgu. Prav zadnja leta je to povzročilo carinske boje, ki so spravili Srbijo na rob bankrota ter ji vlili pogum bankrotskega obupa, ki stavi vse na eno karto, ker le še lahko kaj pridobi, ne pa izgubi.

V resnici je za Srbijo vsaka gospodarska povzdiga izključena, če ostane vključena v sedanjih mejah in če se ne zlomi gospodarstvo agrarcev v Avstriji.

Ni čuda, da so zadnji politični preobrati na Balkanu razburili Srbijo bolj kakor vse druge ondotne dežele in ji vlile strastni nagon, za vsako ceno izkoristiti sedanjo situacijo, da si pribori kakršnekoli koncesije, ki bi izboljšale njen bedni položaj.

Kaj more izgubiti pri tem — ne glede na škodo, ki jo povzroči vsaka vojna, ki je pa le začasna? V najhujšem slučaju ne najde nikjer podpore in Avstrija jo anektira. To pa ne pomeni za srbskega kmeta brezpogojnega vničenja, temveč je še lahko njegova rešitev. Tedaj pridobi svobodno trgovino z Avstrijo in presto pot do morja. Seveda ostane tudi tedaj odvisen od železniške politike zlasti ogrske vlade, ki se kaže interesom Jugoslovancev v vsakem oziru sovražno; ampak slabše ne more postati, kakor je sedaj. Nasprotno; avstrijski Jugoslovanci bi proti ogrskim agrarcem s prirastom Srbije le pridobili moči.

Srbski kmet torej ne more vsled aneksije k Avstriji toliko izgubiti, da bi se zaradi tega plašil vojne. In spletkarijam avstrijskih agrarcev se je posrečilo, razdražiti do skrajnosti njegovo sovraštvo do Avstrije, tako da je postal dobrovoljen sledbenik tistih elementov v Srbiji, katerim je sedanji položaj tudi postal neznošen, ki bi pa vsled avstrijske aneksije lahko izgubili mnogo ali pa vse, ki torej ne poznajo drugega izhoda iz obupnega položaja, kakor razvnetje svetovne vojne. Ti elementi so predvsem dinastija in inteligenca.

Avstriji bi bilo lahka reč, napraviti vojni nevarnosti konec. Le z ugodnim trgovinskim ugovorom in z garancijami za prevozno politiko brez šikan naj napravi Srbom koncesije, pa je ljudska množica v Srbiji zadovoljena, vojna stranka pa posajena na suho.

Ta politika bi v vsakem oziru odgovarjala interesom industrije in proletariata v Avstriji, kateremu bi ne le pregnala vojno nevarnost in prihranila nove oboroževalne stroške, ampak tudi poskrbela cenjenih živil.

Toda prav zato nima ta politika upanja, da bi bila sprejeta. Rajši nalože agrarci svoji «vroče ljubljene domovini» najstrašnejše žrtve človeškega življenja in blagostanja, kakor da bi privoščili svojim proletarskim sodržavljanom ceneno meso in cenen kruh.

Tako je upanje na mirno rešitev konflikta zelo majhno.

Da pa ta spor ni samo lokalni, temveč da preti razvneti vojno, tega seveda niso krivi samo agrarci. To je posledica imperializma, politike, ki jo vodi ves kapital vseh modernih velikih držav in ki jih spravlja vse v tako pikra nasprotja, da je potrebna skrajna, trajna paznost in razumnost, da se izvede mir brez nevarnosti skozi vse kleče in čeri, ki se dvigajo bolj in bolj grozeče okrog njega. Edina nepremišljena beseda, kaj še vojna v evropskem kotiču neviht, in ladja miru se razbije, svetovna vojna se užge.

Tem važneje je za proletarijat vseh dežel, da ostane na straži in da se ne da zavesti v radostno podpiranje tiste politike svojih najhujših izkoriščevalcev in zatiralcev, ki se končuje z umorom narodov.

Avstrija v Bosni.

Govor poslanca dr. Rennerja v državnem zboru dne 11. marca 1909.

Zadevo agrarne banke v Bosni bo, kakor se sme upati, aneksijski odsek pač še bolj temeljito preiskal in bo moral v imenu avstrijskega parlamenta predlagati bosenskim kmetom vse kaj drugega, kakor se jim je ponujalo doslej. Skupna vlada tekom dosedanje tridesetletne uprave ni zela vpeljati pametnega sistema za zemljiščno obdajenje, da bi bila njena dolžnost, nadomestiti staro

fevdalno, polorientalno razmerje med kmetom in zemljiškim lastnikom

z modernim in pravičnim. Za to je imela skupna vlada mednarodni mandat. Vedno pa se je izgovarjala, da je odveza zemljiških bremen neizvršljiva ter se je zanašala, da se bodo kmetje sami odkupili. V resnici pa je od leta 1879 do 1904 doseglo samo 20.000 kmetov prostost in po površni cenitvi bi trajalo še približno sto let, preden bi bili vsi kmetje svobodni.

Hipotekarna zadolžitev narašča v Bosni od leta do leta. Izmed svobodnih kmetov, ki so se osvobodili s pomočjo hipotek, se jih izseli 300 do 400 na leto, ko se jim posest eksekutivno proda. Pa tudi aga in beg sta zadolžena in morata odnašati največji del prihoda v banko; zanje znaša obrestna mera 5 do 6, za malo kmetijske hipoteke pa 11 do 12 od sto. (Čujte! Čujte!) Poslanec dr. Šusteršič je naslikal privilegije, ki so namenjeni ogrski banki, tako kakor da bi bilo to razmerje izkoriščanja nekaj novega in nezaslišanega. Ampak spomnimo se nekdanjih kupčij, ki jih je naredil bosenski deželni penzijski zaklad, ki se je izpremenil v hipotekarni kreditni zavod. Ko so začele kupčije preslabo dišati za ces. kr. penzijski zaklad, so interesirali zanje dunajsko bankovno društvo, ki je leta 1895 ustanovilo privilegirano deželno banko za Bosno, pri tem pa enostavno prevzelo poslovanje imenovanega hipotekarnega zavoda, ki že obsega mnogo onih lepih določb, katere naj bi se zdaj dovolile ogrski banki. Ta deželna banka je povsem pod upravo deželne vlade. Njen namen je, deželo gospodarsko in politično tlačiti ob tla. Vse poizvedbe za banko izvršujejo izključno organi deželne uprave. Brez privoljenja deželne vlade se ne sme dati nobeno posojilo. Vsakemu posestniku, pa tudi vsakemu trgovcu je kredit zaprt, če ni po volji deželni vladi. Jasno je, da ostane izkoriščanje lahko še strašnejše, če dobi ogrska banka še povečane privilegije. Ta sistem ne sme obstajati dalje, pa naj napravi kupčijo avstrijski ali pa ogrski zavod. Vedno se je govorilo, da je pravni položaj okupacije zapreka za reformno delovanje. Ta zapreka je zdaj padla. Zdi se pa, da smatrajo vlade, zlasti ogrska vlada novi položaj tako, kakor da bi bile zdaj odpadle za preke izkoriščanja. (Živahno pritrdjevanje pri socialnih demokratih.)

Prepirati se nimamo o tem, če naj se pridrži kapitalistično izkoriščanje kmetijskega stanu v Bosni, Avstriji ali Ogrski, ali pa če naj se, kakor je napovedal finančni minister, končno od obeh izvršuje; naloga monarhije je, da izvrši zemljiško odvezo v Bosni; to je delo, ki bi nam šele dalo

moralno opravičenje za aneksijo.

Vsega skupaj gre za približno stotisoč nesvobodnih kmetov. Zemljiške vrednosti splošno niso visoke. Pri nas se je zemljiška odveza tako izvršila, da so se stroški razdelili na posameznika, na deželo in na državo. Če bi se v Bosni stroški tako razdelili, bi se reforme izvršile brez težav. Ko smo vrgli Turčiji petdeset milijonov v žrelo, bi si lahko dovolili še tistih par milijonov, da bi podprli zemljiško odvezo in dokazali Bosni, da lahko najde kulturo v Avstriji. (Živahno ploskanje.) Bosenski sabor ne bo odločeval o tem vprašanju,

zakaj bečarska vlada na Ogrskem bo gotovo storila vse s svojim zaupnikom pri bosenski vladi, da ustanovi tam novo gospodarstvo veleposesti. Zato se ne smemo zadovoljiti s tem, da bi zahtevali enak delež izkoriščanja za Avstrijo. Vlada mora hrabro in pogumno prednjačiti z zahtevo po osvoboditvi kmetov.

Pri tej priliki je potrebno omeniti

vojno nevarnost,

ki nam že ves čas žuga. Protestirati se mora proti lahkoumnemu in površnemu načinu, kako se obravnava bosensko in srbsko vprašanje. Cele mesece je bila država v nevarnosti vojne, ki jo je izzvala pustolovska politika gospoda Aehrenthala. Ta razprava ne sme miniti, ne da bi protestirali vnovič, da morajo sinovi avstrijskega proletariata in avstrijskih kmetov vsled pustolovščine barona Aehrenthala prenašati težke žrtve

polovične mobilizacije

po zimi. (Živahno ploskanje pri socialnih demokratih.) V smodnišnicah na Balkanu manipulirati s trsko pravnih naslovov je lahkoumnost, ki meji ob zločin. Še bolj pa moram protestirati proti

velesilni ošabnosti,

ki se je lotila nekaterih strank v tej zbornici — na srečo so v manjšini, — in ki neprenehoma podžiga in ščuje v časopisju ter živahno spominja na tiste govore in časniške glasove, ki so leta 1866 neprenehoma govorili o «mokri cunjii», s katero se bodo pognali Prusi. Vojno podjetje, pa bodisi še tako kratko in naperjeno proti najslabšemu nasprotniku, je vedno nesreča. Tisti, ki bi radi gonili odgovorne vladne organe še dalje po poti trme, pozabljajo popolnoma, da ne pomenijo vse bojevite časnikarske fraze za ljudske množice nič drugega, kakor nove skrbi in novo bedo. Gotovo je, da hočejo avstrijski narodi mir, zlasti da nočejo vojne s Srbijo, ker ima Avstrija dosti povoda, ponuditi Srbiji kljub neopravičenim provokacijam mirno sosedstvo. Ne verjamem, da vodi skupno vlado navsezadnje druga politika. Opažam pa, da se ne kaže v tej politiki dovolj previdnosti, zmernosti in ugodnih oblik. Močnemu se ne poda, kazati Srbiji tako vsiljivo velesilo in nadaljevati Goluchowskega politiko jerobstva.

Malokje je

solidarnost gospodarskih interesov

tako jasna, kakor med Avstro-Ogrsko in Srbijo. Upam, da pride med obema do trgovinske pogodbe, bolj rečeno do trajne carinske zveze. Če se da Srbiji možnost za tako zvezo, se brez dvoma ohrani mir. Zato moram protestirati, da izjavljajo že danes agrarci na Ogrskem in tudi v Avstriji, da se ne smejo dovoliti nobene gospodarske koncesije. Srbija ne more obstajati brez trgovinske pogodbe z Avstrijo; a tudi Avstrija potrebuje brezpogojno to pogodbo, da more prehraniti svoje množice. Na tej poti se najde mir in zato zahtevamo, da pokaže skupna vlada proti Srbiji prevdarnost, proti vojnim hujšakcem v deželi pa pogum in moč — proti vojnim hujšakcem, ki gonijo iz prekipevajočega hurapatriotizma na Dunaju in v Belem gradu na vojno in proti hujšakcem, ki bi bili zaradi svoje presičje kupčije pripravljani, zaplesti Avstro-Ogrsko v vojno. Potem bi se smelo upati, da se kmalu premagajo težave zunanjega položaja. (Živahno odobrevanje pri socialnih demokratih.)

Politični odsevi.

Vojaške koncesije, ki so obljubljene Madžarom in le zato še niso izvršene, ker je nastala kriza pri ogrski vladi, obsegajo po «Oesterreichische Rundschau» sledeče določbe: 1. Dokler se ne reši vprašanje zastav in znakov, se pripravo na zastavah tistih polkov, ki se rekrutirajo na Ogrskem, rdečebelozeleni trakovi. 2. Naslov vojnega ministrstva bo zanaprej «skupno vojno ministrstvo». 3. Pri pododdelkih (stotnijah, baterijah, eskadronih) se vpelje madžarski službeni jezik. 4. Uradni jezik pri vojnih sodiščih na Ogrskem bo madžarski. — Da bodo razprave vojnih sodišč ja v ne in da se modernizira sodniško postopanje pri vojaštvu, ni nikjer povedano.

V ogrskem državnem zboru je poslanec Bozoky v pristnem zmislu agrarnih izkoriščevalcev nastopil proti pametni trgovinski pogodbi s Srbijo. Vložil je sledečo interpelacijo: «Ali je ministrski predsednik pripravljen, odločno odkloniti namen, da bi se za rešitev političnih zmešnjav s Srbijo žrtvovali gospodarski interesi Ogrske? (To se pravi: ogrskih veleposestniških pijavk! Op. ur.) Ali se zdi ministrskemu predsedniku ozirom na znano držanje Srbije v vprašanju aneksije pivmerno, da se spušča minister za zunanje zadeve ali ogrska vlada le v pogajanje s Srbijo zaradi ureditve carinskih in trgovinskih razmer, dokler ni vprašanje aneksije z odločitvijo ogrskega in avstrijskega zakonodajstva ali pa s prenehanjem mednarodnih komplikacij definitivno rešeno?» — Bozoky je eden tistih, ki bi rajši videli krvavo vojno, kakor košček srbskega mesa na Ogrskem.

Srbski poslanec Polit je v ogrskem državnem zboru interpeliral zaradi razmer s Srbijo. Dejal je, da je okrožnica srbske vlade zelo nejasna in da se lahko razlaga na različne načine. Tolmači se lahko tako, da se Srbija odreka teritorialnim kompenza-

cijam, pa tudi tako, da jih zahteva. Aneksija je bila presenečenje. Naše ministrstvo je izhajalo od predpostavk, ki se niso izpolnile. Misli se je, da je aneksija privatna zadeva monarhije in da se zahteve male Srbije in Črnogore lahko zamolče. Rusija je danes močnejša kakor v dobi berlinskega kongresa. Takrat je bila Rusija osamljena. Danes ima na Angleškem zaveznike, med Anglijo in Nemčijo so pa razmere zelo napete. Interesi Ogrske se ne vjemajo z avstrijskimi, zakaj ogrski interesi zahtevajo sporazum z balkanskimi državami. Sedanji položaj ob srbski meji je nevaren. Govornik torej vpraša: 1. Ali se zdi ministrskemu predsedniku odgovor, ki ga je dala srbska vlada naši monarhiji v svoji okrožnici, zadosten? 2. Ali je ministrski predsednik pripravljen, delovati na to, da sprejme naša monarhija sklicanje evropske konference za izravnanje spora s Srbijo v interesu evropskega mira, odnosno da prevzame inicijativo zanjo. 3. Ali bi se v nepričakovanem žalostnem slučaju, da se ohranitev miru med našo monarhijo in Srbijo nikakor ne bi posrečila in če bi Rusija Srbiji in Črnigori pomagala z odposiljanjem večjih prostovoljnih oddelkov, to smatralo od naše monarhije za povod vojne in od Nemčije za povod zvezne bojne pomoči?

Vojna ali mir?

Položaj se je zopet zelo poslabšal. Kakor smo poročali, je avstrijski poslanec v Belemgradu izročil srbski vladi spomenico zaradi trgovinske pogodbe. V pondeljek je prišlo glede na to zadevo sledeče poročilo: «Danes izroči srbska vlada avstrijski odgovor na noto grofa Forgacha. Srbska vlada se sklicuje na svojo okrožnico na velevlasti, iz katere da je razvidno, da je razmerje med Avstrijo in Srbijo normalno. Kar se tiče trgovinske pogodbe, jo je Srbija že lani postavno sprejela, torej od njene strani ni zapreke, da se uveljavi. Če pa avstrijski in ogrski parlament pogodbo odklonita, prosi srbska vlada, da ji Avstro-Ogrska naznani tiste določbe, ki jih parlamenta nočeta sprejeti, kajti šele potem bo mogla srbska vlada storiti definitivne sklepe.»

Na to se z avstrijske strani oficiozno poroča: Odgovor je popolnoma nepovoljen. Srbska vlada se sklicuje na svojo okrožnico velevlastem, to je, vztraja na svojem stališču, da je aneksija evropsko vprašanje, torej ne izključuje možnosti, da Srbija pride z Avstrijo v konflikt. Z državo pa, ki tako odkrito računa z vojsko in se zato tudi čimdalje bolj oborožuje, je prijateljsko trgovinsko razmerje čisto izključeno. Avstrijska vlada odgovori Srbiji z noto, ki pomenja ultimatum. Avstrija bo zahtevalo takojšnje razoroževanje srbskih čet na meji. Vojska je potem neizogibna.

Sodeč po teh vesteh, bi na Dunaju zmagovala vojna stranka, ki slika položaj tako, kakor da za Avstrijo ne bi bilo druge poti. Ta sodba je povsem napačna, zakaj velika Avstrija se ne bi prav nič ponižala, če bi mali Srbiji naravnost povedala, kakšne gospodarske pogodnosti ji misli napraviti. Kompliciran je položaj tudi vsled tega, ker se sliši, da bi Srbija rada kupila ali najela od Turčije 30 kilometrov širok pas zemlje v sandžaku, da bi tako prišla do Črnogore in dalje do morja; na Dunaju pa trdijo, da Avstrija nikakor ne bi privolila v to, tudi če bi bila Turčija pripravljena na tako kupčijo. Zdi se, da se suče avstrijska diplomacija v čudnih zmotah. Da je Avstrija anektirala Bosno, se razume; da pa hoče Srbiji preprečiti vsako možnost razvoja, tudi tako, ki ne jemlje Avstriji ničesar, ne razumemo.

Na Dunaju sčujejo na vojno, pa menda popolnoma prezirajo, da je trma avstrijske diplomacije že mnogo škodovala. Dolgo je imela Avstrija v tem sporu simpatije večine držav zase, a zdaj se to že obrača. Ne le francosko in angleško časopisje izpreminja ton, ampak tudi francoska in angleška diplomacija stopate polagoma na drugo pot. Naj bi se ne pozabilo, da je Turčija dovolila prevoz srbskih vojnih potrebščin pod pritiskom Anglije, Francije in Rusije! Če bi začele pokati puške ob Drini, se ne bi dala vojna lokalizirati na Avstrijo in Srbijo. In pri tem ne morejo stati Avstrijo nobene gospodarske koncesije toliko kakor vojna, ki nam ne bi mogla roditi prav nobenega dobička, pač pa nam nakopati sovraštvo in vseh straneh in popolnoma izolirati državo!

Srbija je pozvala pod orožje tretji vojni red (črno vojsko).

Na dunajski borzi so kurzi močno padli.

Iz Sarajeva se poroča budimpeštanskemu listu „N. Pol. Volksblatt“, da sta se pri Vardicah na vzhodni bosanski železnici spoprijeli avstrijska in srbska prostovoljna četa. Na avstrijski strani je padlo baje 6 vojakov in 1 poročnik, na srbski pa 16 mož.

Sodrugri, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! Povsod za

Domače vesti.

«Slovenski Narod» dela sfere, da bi jih podtikal socialni domokraciji, ker — se bližajo občinske volitve. Vojakom je prepovedano hoditi v ljubljanski „Narodni Dom“ in tega je kriva — socialna demokracija. To namreč trdi „Narod“. Ko je imela N. D. O. svoj ples, je prišlo tam baje do nekkih kravalov, domobranca Hlebša so vrgli ven in ta je baje napravil ovadbo, da se je klicalo „živio Gjorgje“ in podobne reči. Kaj ima s tem opraviti socialna demokracija? Enostavno to, da ji „Narod“ podtakne Hlebša. Toda povedano bodi, da se socialna demokracija lepo zahvaljuje za darilo in ga odklanja. Nam ni znano, kaj se je godilo na tisti veselici in tudi nismo nikogar vpraševali. Mi ne vemo, kaj je domobranec Hlebš delal ali govoril in tudi nimamo potov, da bi preiskavali stvar, ker nimamo intimnih zvez z vojaškimi oblastmi. Toda če je Hlebš napravil kakšno ovadbo, zakaj in na kakšen način jo je napravil, se nas prav nič ne tiče, ker nimamo do Hlebša nobene, prav nobene pravice. Po poročilu strokovnega tajništva je bil pač neki Hlebš član strokovne organizacije kovinarjev, nikdar pa ni bil član ali celo zaupnik socialno-demokratske stranke. Ves svet vé, da so v strokovnih organizacijah pogostoma indiferentni ali pa celo socialni demokraciji nasprotni ljudje. Članstvo v kakšni strokovni organizaciji torej ne more biti merodajno za socialno-demokratsko stranko, ki ima in pozna svoje člane, med katerimi ni bilo nikdar Hlebša. Končno pa je Hlebš vojak in teh socialno-demokratska stranka sploh nima v svojih vrstah. Če bi se proti socialnemu demokratu oglasilo očitane denuncianstva, bi že vedeli, kaj nam je storiti brez „Narodovih“ sunkov; z ljudmi, ki niso člani naše stranke, pa nimamo v naših rečeh sploh nič opraviti. Toda pri vsej tej stvari igra „Narod“ sam vlogo, ki se nam zdi denunciranju podobna kakor jajce jajcu. Kaj pa hoče čedno liberalno glasilo doseči s tem, da slika aktivnega vojaka konsekventno za socialnega demokrata? Na prstih si lahko izračuna, da pri nas ne bo dosegel svojih namenov; kaj pa, če bi jih iskal pri vojaščini? Boj proti denuncianstvu je bil simpatičen; ampak če se vodi z denunciacijami, tedaj smrdi. Vidi se torej, da ima „Narod“ pometati pred svojim pragom, kadar je denuncianstvo na dnevnem redu, pa mu poza moralista prav nič ne pristaja.

Usoda vajenca. Strojni ključarski vajenec J. je tožil pri okrajni sodnji stavbinskega pomočnika C., ker ga je pretepal in povrh še obrcal. Pomočnik je bil obsojen na 24 ur zapora. Ali g. Žabkar je smatral po svoje, da ne sme vajenec tožiti pomočnika in ga je tudi takoj tisti popoldan, ko je dečko prišel od obravnave na delo, spodil. Da bodo čitatelji bolj na jasnem o celi stvari prinašamo izrek sodbe. Iz ovadbe se posname, da je obdolženec dne 6. febr. 1909 zahteval od zasebnega obdolžitelja J., da mu pomaga pri delu; ker to ni dolžnost slednjega, se je branil, zato pa je dobil od obdolženca par zaušnic in brco v zadnjico. Priča K. je to v polnem obsegu potrdil, s pristavkom, da on ni dal izročnega dovoljenja, obdolženca povabiti za delo J., ki je bil njemu prideljen, in da ve, da sta imela preprič med seboj, da pa je videl le eno klofuto. Sicer pa vse klofute in brco, kakor navaja J., obdolženec sam priznava. Zagovarja se s tem, da je upravičen kaznovati vajenca, pravico in dolžnost, ki pa pristaja le mojstru. Dejansko stanje je bilo kakor navedeno in zaradi tega pa Žabkar kar kratkoma spodi fanta, ki se je učil pri njem še čez 1½ leto in sklicuje na svoje delavce, češ, „da ne marajo vajenca nazaj“. Ko je pa videl, da se ne bo kar tako pustilo vajenca na cedilu, kar bi učno razmerje pretrgalo, se je izdalo z Žabkarjevo vednostjo neki cirkular, da so delavci podpisali „da ne sme več vzeti vajenca nazaj“. Zadnje besedo bo pa imelo sodišče.

Iz Ljubljane. Naš magistrat se zelo malo zanima za ceste in pota. Na marsikaterem kraju skoro ni moči več uporabiti pot. Pot, ki vodi iz Ilirskih ulic na Hradeckega cesto, je tako nečuvveno zane-marjena, da kar kriči po čestjarju. Tudi druge tej podobne poti bi se morale bolj v redu vzdrževati, nego se jih. Zdi se nam, da ima naš magistrat premalo osobja za vzdrževanje cest, ulic in trgov. Če bi jih bilo dovolj, potem bi ne smelo biti take nemarnosti v tem oziru. Zahtevamo od mestnega magistrata, da to uredi. Pa tudi glede streh mora magistrat ukreniti, da bodo imele t. zv. varstvo proti snegu (schneefangerje), kajti prečesto se prigoji, da dobi pasant cele kupe snega za vrat. Če se pritoži pri policaju, skomizgne ta z rameni in modro odide. Tudi tu bo moral ljubljanski magistrat skrbeti za varstvo ljubljanskih prebivalcev. — Glede razmer na Mestnem trgu pa se ljudje neprestano pritožujejo. Ribnikarjev Dolfe bi imel tod veliko opravka, če bi kaj razumel o stvari, za katero je nastavljen.

Liberalci so se premislili; najprej so hoteli opustiti boj v vipavskem okraju, kjer bo dopolnilna volitev za mandat umrlega Lavrenčiča. Končno je pa vendar zmagala „mlajša“ struja, ki bi rada, da se čim prej pozabi dobo sloge in zdaj kandidira stranka učitelja Punčuha. Kle-

rikalci trdijo, da imajo mandat takorekoč že v žepu.

Vlak je povozil v četrtek čuvaja sodruga Vodenika v Poljčanah, ko mu je — ob 1. uri ponoči — vsled hudega vetra ugasnila svetilka. Sodrug Vodenik je bil zaupnik železničarske organizacije in vnet pristaš socialno-demokratske stranke.

Otroka je pustila v sobi samega neka Mikaličeva v Trstu, ko je šla na trg. Otrok je našel vžigalice, zažgal nek papir, pri tem se mu je vnela obleka in otrok je zgorel.

Nesreča na železnici. V četrtek zvečer se je spodrsnilo pripenjaču Karlu Drolcu v Celju, ko je hotel stopiti na stopnjico pri vozu. Padel je pod voz, kjer mu je zdrobilo kosti na desni nogi pod kolenom.

Julij pl. Föderansperg, ki je obtožen, da je v Rojanu umoril šanzonetno pevko Fabris, pride sredi marca v Trstu pred porotnike. Razprava bo trajala več dni.

Na puško je padel orožniški postajevodja Kollar v Radincih na Štajerskem, ko je bil na službenem potu ter si je zlomil dvoje reber.

Strahna tragedija se je odigrala v Št. Andražu na Goriskem v noči na pretečeni pondeljek. 23letni delavec Anton Nanut je zahajal v hišo Pavlina, posestnika, pri katerem je služila Marija Pavlin. Nanut je opazil v zadnjem času, da ga dekle ne mara. Ko je prišel Nanut v nedeljo zvečer k Pavlinu, je ustrelil s samokresom najprej sebe, potem pa še Marijo Pavlin. Težko ranjena so pripeljali v bolnišnico v Gorico.

Nesreča z revolverjem. Bajtarja sin Jakob Černač se je pred kratkim vrnil iz Amerike v Zalog pri Postojni. Seboj je prinesel ameriški revolver, katerega je s tremi naboji hranil v nezaklenjenem kovčegu. Dne 6. t. m. dopoldne je bil njegov brat, 16 let stari Franc, sam doma, medtem ko se je njegov oče mudil v bližnji krčmi. Ko se je vrnil domov in stopil v sobo, je našel sina sredi sobe mrtvega s prestreljenimi prsi, na mizi pa je ležal revolver z izpraznjeno patrono. Gotovo je, da se je mladi ponesrečenec, medtem ko je bil sam doma, igral z nabitim revolverjem, ki se je sprožil in ga usmrtil.

39 delavcev zasul. Snežni plaz je pri turskem predoru zasul dve koči, v katerih je zajutrkovalo 39 delavcev. Dosedaj so izpod snega izvlekli 18 mrtvih delavcev.

Samomor. Dne 3. t. m. se je obesil v svoji delavnici v Kapfenbergu krojač Peter Kostek, rodom Poljak iz okraja Javorov. Nesrečnež si je vzel življenje radi bede; zapustil je ženo in dvoje otrok v revščini.

Iz stranke.

Izvrševalni odbor ima sejo v četrtek, 18 t. m. zvečer.

Skupna konferenca. Tudi bosenska socialno-demokratska stranka je zdaj izvrševalnemu odboru naše stranke naznanila, da se strinja z idejo, da se skliče skupna konferenca, na kateri bi vse interesirane socialno-demokratske stranke ustanovile skupno smer za tista vprašanja, ki so postala, odnosno še postanejo v doglednem času aktualna vsled aneksije Bosne in Hercegovine. S tem je konferenca zagotovljena, ker so vsa neposredno prizadete stranke izjavile svoje soglasje.

Jugoslovanska konferenca. Izvrševalni odbor je na svoji seji v pondeljek, 15. t. m. po referatu sodruga Etbina Kristana in po splošni debati soglasno sklenil, da se skliče jugoslovanska socialistična konferenca na velikonočne praznike, dne 11. in 12. aprila v Ljubljano in da se predlaga delegatom sledeči dnevni red: 1. Aneksija Bosne in Hercegovine ter njene posledice. 2. Narodno in kulturno vprašanje Jugoslovancev. Sodrugi, ki bi se te konference radi udeležili kot gostje, se morajo oglašiti pri izvrševalnem odboru. Vse detaljne objave slede pravočasno.

V tržaški politični odbor je konferenca, ki se je še v sredo nadaljevala v «Delavskem Domu», izvolila sledeče sodruge: V odbor: F. Milost, V. Kermolj, A. Novak, A. Gaspari, I. Regent; v kontrolo A. Jernejčič in dr. Šolar.

Dopisi.

Iz Idrije. Nadomestna volitev za deželni zbor v splošni kuriji za idrijsko-vipavski okraj namesto umrlega Lavrenčiča se vrši 3. aprila t. l. Klerikalci so zopet razglasili kandidatom nekega Vipavca, po imenu Perhavec. Ker pa volilci našega okraja moža ne poznajo, se trudi „Slovenec“ že naprej prepričati volilce, da je mož vreden te časti, ker je klerikalni kandidat. Pri tej priliki so sklenili na zaupnem shodu liberalne stranke v Idriji, ki se je vršil dne 14. t. m., tudi liberalci zopet poskusiti svojo srečo. Šli so iskat kandidata tudi na Vipavsko in sicer v osebi nekega Punčuha. Edina sreča za liberalce in klerikalce je torej to, da voli idrijski sodni okraj z Vipavo, drugače bi morali tudi to čast prepustiti idrijskemu gerentu. Zaupnikom, ki so jih postavili liberalci na tem shodu, pa častitamo, da jim gospoda privoščijo delo. Čast pa Vipavcem, ki dajejo sposobne može, da jih postavljajo buržoaziji za štafažo v volilni borbi. Obilo sreče pa želimo volilcem našega sodnega okraja, da bodo zopet

enkrat smeli slepo voliti na komando klerikalne in liberalne gospode.

Pulj. (Zopet blamaža.) V sredo dne 10. t. m. se je moral sodrug Petejan zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Rovinju, češ, da je razžalil puljsko policijo. Zaradi te stvari je bil sodrug Petejan že 14. p. m. pred puljskim okrajnim sodiščem, kjer je bil oproščen, ker se ni dalo dokazati, da bi bile besede, ki jih je rabil sodrug Petejan, žaljive. To pa ni bilo vseh funkcij državnega pravdnštva, pa je vložil priziv proti oprostilnemu pravdoreku, ki ga je motiviral s tem, da so baje besede, zaradi katerih je bil sodrug Petejan naznanjen, žaljive za puljski policijski komisariat. S tem je pravzaprav izpremenil prvotno obtožbo, ki je trdila, da je Petejan razžalil policijskega agenta, kateremu je dejal: „Recite gospodu komisarju, če ne pozna volilnega zakona, da naj se gre učiti, pa se bo prepričal, da volilnih shodov ni treba naznanjati.“ Toda policija ni imela sreče s to rečjo, kajti višje sodišče je odklonilo tudi novo motivacijo in je pravilno izreklo, če bi se čutil policijski komisar užaljenega, da bil moral sam tožiti. Ker pa tega ni storil, se mora smatrati, da se ni čutil užaljenega. Zaradi pomanjkanja kompetentnega tožitelja se je torej moral optoženec oprostiti. Državni pravdnik pri rovinjskem sodišču je kar očitno kazal svojo jezo nad stališčem sodnije. Omeniti je, da je moralo biti posvetovanje sodnijskega senata temeljito, zakaj dolgotrajno je bilo. Sodrug Petejan je torej zopet oproščen in morda se bo puljska policija zdaj vendar naučila, da ni zmisla, brez razlogov povzročati ubogemu delavcu nepotrebnih stroškov.

Društvene vesti.

Društvo «Ljudski oder» v Trstu priredi v nedeljo dne 21. marca 1909 ob 8. zvečer v prostorih «Delavskega doma» veselico s sledečim vspevom: 1. *** «Naprej», moški zbor. 2. «Idealna tašča», veseloigra v enem dejanju. 3. F. S. Vilhar: «Mornar», samospev za bariton. 4. «Mesa-lina», veseloigra v enem dejanju. 5. F. Gerbič: «Najlepši», moški zbor. 6. «Deklamacija». 7. *** «Oblaku», dvospev za sopran in bariton. 8. «Na straži», moški zbor, s samospevom baritona. 9. F. S. Vilhar: «Nezakonska mati», samospev za sopran. Po končanem vspevu šaljiva tombola in ples. Vstopnina 50 vin. Čisti dobiček je namenjen v izobraževalne svrhe.

Strokovni pregled.

Pozor, podružnice in vplačevalnice Unije rudarjev v Avstriji! Prosi se, da vsaka podružnica in vplačevalnica vsak mesec redno odračuna, kar ji je na centralo odračunati, drugače bodo prišli slučajji, ko ne bodo razni člani dobili svojih pravic, ki jim gredo po pravilih.

Torej: Prosi se red!

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev, vpisana zadruga z omejeno zavezo, sklicuje na dan 21. marca dop. v gost. Balija v Rožni dolini izvanredni občni zbor z dnevnim redom: 1. Razgovor o daljnem delovanju, oziroma: nova volitev načelstva in nadzorstva. Začetek zбора ob 1/9 uri. — Načelstvo.

Ljubljana. V sredo 10. t. m. se je vršil v restavraciji «International» lepo obiskani shod južnih železničarjev, na katerem je predaval sodr. Anton Kristan «o ženi in organizaciji». Po predavanju se je izvršila volitev odposlancev na konferenco čuvajev v Maribor. — V soboto zvečer je priredila podružnica zveze kamnosekov shod, na katerem je govoril sodr. Anton Kristan o predlogih, ki se bodo razpravljali na občnem zboru zveze ob Veliki noči na Dunaju. — V nedeljo zjutraj so imeli tesarji shod pri «Levu». O organizaciji in njenem pomenu za tesarje je razpravljal sodrug Anton Kristan. Dotaknil se je tudi drugih organizacij, se tiče vprašanj, ter jih razjasnil na splošno zadovoljnost navzočih.

Shodi.

Tržič. V nedeljo 14. t. m. smo imeli lep delavski shod. Do 150 delavcev nas je napolnilo prostore gosp. I. Kavčiča. Govoril je sodr. Ant. Kristan iz Ljubljane o ciljih naše delavske organizacije. Omenil je tudi pomen žoltih stavkokaznih organizacij, h katerim je pristel tudi «N. D. O.», katere predsednik je 7. t. m. strasil po Tržiču. — Naša organizacija v Tržiču prav lepo napreduje. Seveda bo treba še bolj delati nego doslej, kajti vse polno vprašanj čaka na nas, da jih rešimo.

Pulj. (Javen shod na Kaštanjeru.) V nedeljo 7. t. m. se je vršil napovedani shod na Kaštanjeru, ki je bil obiskani tako, kakor vsi tukajšnji shodi, ki jih prireja naša stranka. Dvorana „Narodne gostilne“ je bila tako natlačena, da ni bilo koticke praznega. Zlasti je treba naglašati, da vidimo na vseh shodih na Kaštanjeru zastopane naše delavske žene v lepem številu. Na shodu, kateremu je predsedoval sodrug Jelčič, je poročal sodrug Petejan, ki je v poldrugurnem govoru pojašnjeval brnski program o narodni avtonomiji ter kritiziral delovanje nacionalnih strank glede na reševanje narodnega vprašanja. Obširno je opisal delovanje socialno-demokra-

tičnih in ono nacionalističnih poslancev v ljudskem parlamentu. Potem se je bavil z narodnimi in šolskimi vprašanji v Istri ter je razkrinkal šovinizem italijanskih liberalcev in jezuitizem naših narodnjakov. Na kratko je razložil zgodovino boja, ki ga je vodilo delavstvo za svoje zavarovanje za starost in obnemoglost in je posvetil hinavskemu nastopanju meščanskih poslancev v tem važnem delavskem vprašanju kmetskega zavarovanja ter je pojasnil stališče socialne demokracije v tej važni zadevi. Ves govor je bil neprenehoma spremljan z burnim odobravanjem zbovalcev. Na to je govoril sodrug Jelčič o potrebi močne delavske organizacije in o važnosti delavskega časopisja. Ob splošni veselosti je tudi naslikal naše domače zizibambule in njih žalostni položaj. Nasprotnikov ni bilo blizu in ker se nihče več ni oglasil za besedo, je sodrug Jelčič zaključil veličastni shod, ki je pokazal, kako napreduje zavodnost delavstva tudi pri nas.

Objava.

Odbor okrajne politične organizacije socialno-demokratske stranke v Idriji naznanja tem potom svojim članom, da je z današnjim dnem rudar Ignacij Carl vsled njegovega brezznačajnega početja izključen iz socialno-demokratske organizacije, kateri je pripadal zadnji čas.

V IDRIJI, dne 14. marca 1909.

ODBOR.

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za **moško in žensko blago** pri 52-18

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, Singarjeve ulice 1.

35 letni velik uspeh! 52-17

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo
lekarna Piccolija
Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Telefon št. 177

52-30

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebaško in
:: češko pivo ::

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napeti in godbo. Z ozirom na bližajoče se božične in novoletne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52-18

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

104-44

J. Grobelnik, Ljubljana.

Ker sem oddal trgovino na debelo, uljudno sporočam, da sem znatno povečal

svojo manufakturno trgovino na drobno

Pred škofjo št. 1.

10-1

Lepe novosti za damske obleke in bluze.
Schrollovi šifoni.
Čisto platno.
Namizno perilo in robci.

Nakupil sem osebno na Dunaju, Brnu po brezkonkurenčnih cenah **sukno za moške obleke in poravnike** že od K 2- naprej do naj-finejših vrst.

Velika zaloga preprog, zaves, garnitur in odej.

Predno nakupite letnega blaga, blagovolite si ogledati moje veliko, na novo založeno zalogo in pa zahtevajte uzorce. — Prepričali se boste, da kupite ceno in dobro!

Največja zaloga, najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/8, 1/4, 1/2 in 1 kg. 104-27

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunollina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno l. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno l. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljnih.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolineja, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhlh, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

52-10